

Utbildningsinspektion i Runneryds skola och Ängs skola, förskoleklass, grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolorna	2
Sammanfattande bedömning	3
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Runneryds och Ängs skolor den 7–9 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Runneryds rektorsområde, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information som kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

På Runneryd och Ängs skolor intervjuades skolledningen, representanter för personalen och eleverna samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte förskoleklasserna samt lektioner i samtliga årskurser. Även andra

iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolorna

Runneryds skola	Antal elever
Förskoleklass	54
Grundskola	322
Skolbarnsomsorg	130

Runneryds rektorsområde tillhör Norråsa skolområde. I rektorsområdet ingår Runneryds skola och Ängs skola. Båda skolorna har förskoleklass till och med årskurs 6 samt skolbarnsomsorg.

Runneryds skola är Nässjös största F–6 skola. Skolan ligger i stadsdelen Runneryd. Bostadsområdet Brinell som ingår i skolans upptagningsområde är ett område som har en stor andel boende av utländsk härkomst. Bebyggelsen inom området är blandad med hyreshus och villor.

Skolan är organiserad i fem spår som inkluderar förskoleklass, årskurs 1–2, 3–4 och 5–6 med cirka tio elever i varje åldersgrupp. Verksamheten bedrivs i fyra byggnader. Två enheter finns i huvudbyggnaden samt tre enheter i angränsande byggnader. I varje skolenhet går cirka 70 elever och undervisningen bedrivs i åldersintegrerade grupper. Skolbarnsomsorgen finns integrerad i skolans lokaler och är organiserad i tre fritidshem.

Cirka 55 procent av skolans elever har annat modersmål än svenska och på skolan finns det en så kallad förberedelseklass för till Sverige nyanlända elever. I klassen går för närvarande tio elever. De modersmålslärare som arbetar kommunövergripande har sin placering på Runneryds skola.

Skolan har en stor skolgård med god tillgång till öppna ytor, bollplaner och lekredskap för olika åldrar.

Ängs skola	Antal elever
Förskoleklass	3
Grundskola	53
Skolbarnsomsorg	16

Ängs skola ligger i Ängs samhälle. Samhället ligger i ett skogsområde cirka en mil från Nässjö. De flesta av skolans elever kommer från samhället. De elever som bor utanför samhället åker skolbuss. Skolan är organiserad i ett spår med åldersintegrerade grupper från förskoleklass till och med årskurs 6. Skolbarnsomsorgen finns integrerad i skolans lokaler som ett fritidshem.

Skolan har en stor skolgård med goda möjligheter till lek och rörelse.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten på Ängs och Runneryds skolor övergripande är av god kvalitet. Organisationens i spår tar hänsyn till elevernas kunskapsutveckling i ett långsiktigt perspektiv. Eleverna känner sig trygga och trivs och det förebyggande värdegrundsarbetet är av god kvalitet. Skolledningen har ett förtroende i verksamheten och bland föräldrar och elever. Samtliga pedagoger inom skolan har utbildning för den undervisning som de i huvudsak bedriver och flera pedagoger har påbyggnadsutbildning i svenska som andraspråk. Personalen har ett förtroende hos elever och föräldrar som också tycker att de visar ett stort engagemang för sitt uppdrag. Eleverna har ett bra inflytande över den egna arbetsmiljön genom klassråd och elevråd. Kontakten med föräldrarna fungerar bra.

Inspektörerna bedömer att nedan angiven brist snarast måste åtgärdas.

- Elever som behöver studiehandledning på sitt modersmål får inte detta i tillräcklig omfattning (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

- Skolan bör djupare analysera elevernas kunskapsresultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5 och utifrån analysen vidta förbättringsåtgärder för en ökad måluppfyllelse.
- Rektorsområdet bör utveckla ett uppföljningssystem av måluppfyllelsen i samtliga kursplanämnen.
- Elevernas inflytande över undervisningen på Runneryds skola bör förbättras.
- Rektorsområdets kvalitetsredovisning bör på ett tydligare sätt struktureras enligt författningens krav.
- För att bättre tillgodose elevernas stödbehov bör prioriteringar göras.
- Skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras vad det gäller innehåll och kvalitet.
- Rektorerna bör förtydliga sin pedagogiska ledning och arbeta för att i högre utsträckning utveckla utbildningen i en gemensam färdriktning.
- Skolan bör se över den övergripande organisationen för svenska som andraspråk.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

På Ängs skola visar resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 att samtliga elever når målen. Lärarna bedömer att eleverna uppnår kunskapsmålen även i övriga ämnen. De elever och föräldrar som inspektörerna talat med kände väl till kunskapsmålen och man gav uttryck för att eleverna är positiva till skolarbetet och tycker att de kan påverka utbildningen.

Tabell 1. Runnerydskolans resultat på de nationella ämnesproven i årskurs 5. Andel elever i procent med godkända resultat.

	2004	2005	2006
Svenska	65 %	67,5 %	65 %
Matematik	75 %	70,5 %	60 %
Engelska	85 %	83 %	87 %

Enligt rektorerna och de lärare inspektörerna intervjuade beror de låga resultaten främst på att elever med annat modersmål har bristande grundkunskaper i svenska språket. De elever som är nyanlända till Sverige och har börjat skolan högre upp i årskurserna hinner inte tillägna sig tillräckliga kunskaper för att klara proven i årskurs 5 men kan lyckas bättre då de får göra om proven i årskurs 6. Vissa åtgärder har vidtagits för att förbättra resultaten på de nationella ämnesproven men enligt inspektörernas bedömning bör skolan göra en djupare analys av resultaten och utifrån analysen vidta förbättringsåtgärder för en ökad måluppfyllelse. Uppfattningen hos lärarna om hur väl eleverna uppnår kunskapsmålen i övriga ämnen skiljer sig åt mellan spåren. Skolan saknar en övergripande uppföljning, varför måluppfyllelsen i dessa ämnen inte kan bedömas.

Vid intervjuer med elever, föräldrar och lärare framgick att eleverna är positiva till skolarbetet och att klimatet på de båda skolorna uppfattas som mycket gott. Eleverna trivs, känner sig trygga och hyser respekt för varandra. Enligt både elever och vuxna finns det en tolerans för varandras olikheter. Särskilt framhölls detta på Rynnerydskolan där cirka hälften av eleverna har utländsk bakgrund. På båda skolorna råder det ett förtroendefullt och respektfullt klimat elever emellan och mellan elever och vuxna. Den positiva bild av det sociala klimatet på skolorna som framkom vid intervjuer bekräftades vid inspektörernas besök i verksamheten.

Sammanfattning

Eleverna På Ängs skola uppnår målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5. Runnerydskolans resultat i främst svenska och matematik bör analyseras och förbättringsåtgärder genomföras. Skolan bör utveckla ett uppföljningssystem av måluppfyllelsen i samtliga kursplaneämnen. Eleverna trivs och känner sig trygga i skolmiljön och de har en positiv inställning till skolarbetet.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläda och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan sträva efter att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö. Elevernas möjligheter till inflytande över den egna arbetsmiljön sker via olika råd. De frågor som tas upp i råden är ofta av praktisk karaktär men även regler och normer diskuteras. Rektorn, som ansvarar för elevrådet på båda skolorna, arbetar för att öka elevernas intresse

för delaktighet och demokrati genom att vara lyhörd för deras förslag och genom att de i stor utsträckning får vara med och fatta beslut i frågor som rör deras arbetsmiljö. De elever inspektörerna samtalat med tycker att de har ett inflytande och att många av deras förslag beaktas.

Skolan skall enligt läroplanen samarbeta med föräldrarna så att man tillsammans kan utveckla innehåll och verksamhet. Föräldrasamverkan sker via utvecklings-samtal, genom olika råd, föräldramöten, besöksveckor och olika typer av skriftlig information. De intervjuade föräldrarna tycker att kontakten med skolan är väl fungerande och att man vet till vem man skall vända sig vid behov.

För att eleverna ska kunna utöva det inflytande över undervisningen som läroplanen anger, krävs att eleverna är välbekanta med målen för utbildningen. Vid samtal med eleverna visade det sig att flertalet inte känner till målen. De yngre eleverna tycker att de ibland får bestämma lite över undervisningen, till exempel om man vill göra någon uppgift klar. De äldre eleverna anser att de möjligen kan påverka arbetssättet, men sällan eller aldrig innehållet i undervisningen. Lärarna anser att det nyligen påbörjade arbetet med individuella utvecklingsplaner har ökat deras medvetenhet om kunskapsmålen och därmed bidragit till att arbetet med ett ökat elevinflytande över undervisningen nu har kommit igång. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över undervisningens innehåll bör vidareutvecklas och förbättras på Runnerydskolan.

På Ängs skola kände eleverna till kunskapsmålen och de tyckte att de kunde påverka undervisningens innehåll.

Normer och värden

De gemensamma ordningsreglerna för Runnerydskolan är väl kända av de elever och föräldrar som inspektörerna samtalat med. Alla enheter inom skolan arbetar aktivt med ett förebyggande värdegrundsarbete. EQ-lektioner är schemalagda och man använder sig bland annat av arbetsmetoder utifrån Charlie och Lions Quest material. På Ängs skola var eleverna tveksamma till om det fanns regler. En elev förklarade detta med att ”vi uppför oss som vi ska mot varandra så det behövs inte”. Detta konstaterande stärktes av lärarna. Det finns dock gemensamma ordningsregler och man arbetar kontinuerligt med ett förebyggande värdegrundsarbete.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen/huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Rektorsområdet har upprättat en gemensam likabehandlingsplan. Det saknas planer för respektive verksamhet och i den befintliga planen beskrivs inte det förebyggande arbetet avseende de fem olika diskrimineringsområden och ej heller det förebyggande arbetet för att förhindra trakasserier och annan

kränkande behandling. Planen är inte daterad vilket förutsätts för den årliga uppföljningen. Inspektörerna bedömer att rektorsområdets likabehandlingsplan inte uppfyller lagens krav vilket måste åtgärdas.

Innehåll, organisation och arbetssätt

På båda skolorna är eleverna organiserade i spår med åldersblandade klasser. Utifrån elevernas individuella utvecklingsbehov arbetar man både i åldershomogena och i åldersblandade grupper. Åldersblandat arbetssätt är väl förankrat hos lärarna och i de flesta spår finns den ämneskompetens som krävs för att eleverna ska få undervisning i samtliga ämnen. Vid besök i verksamheten upplevde inspektörerna en lugn och harmonisk arbetsmiljö och elever och föräldrar uttryckte sig positivt om "spåret". Man menar att den lilla enheten skapar en trygghet i att man känner både elever och vuxna och att man alltid vet till vem man ska vända sig. Samtidigt framkom vid intervjuer att skolan upplevs som flera olika skolor. Lärarna är övervägande positiva till organisationen men de saknar ett vidgat erfarenhetsutbyte och möjligheten till pedagogiska diskussioner med kollegor från hela skolområdet. Inte minst gäller detta för Ängs skola som geografiskt ligger avgränsat från övriga området. Inspektörerna vill påpeka att det är av vikt för verksamhetens gemensamma utveckling att det skapas möjligheter för personalen inom området att föra pedagogiska diskussioner med utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna.

Individanpassning och stöd

Enligt grundskoleförordningen skall en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts i slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver stöd. Inom rektorsområdet finns ett fungerande system för att identifiera elever i behov av stöd. Till varje spår är knuten en specialpedagog som också ingår i skolans lokala resursteam. Teamet, där även skolsköterska och skolpsykolog ingår, kartlägger det totala stödbehovet och man gör gemensamt prioriteringar av stödresurserna och för eleverna upprättas åtgärdsprogram. Stödet ges inom klassens ram, i mindre grupp eller individuellt. Specialpedagogen i respektive spår fungerar även som handledare åt arbetslagen. Utifrån skolans kvalitetsredovisning och vid intervjuer har det framkommit att stödresurserna till skolan har minskats det senaste året. Bedömningen från rektorn och annan personal är att behovet av stöd inte har minskat i motsvarande omfattning. Endast elever med stora inlärningssvårigheter erbjuds idag stöd och de så kallade gråzonsbarnen får hjälp i mindre omfattning. Enligt resursteamets bedömning innebär det att en del elever, som med stöd förmodligen skulle ha klarat kunskapsmålen i årskurs 5, nu har sämre förutsättningar att göra detta. Inspektörerna bedömer att prioriteringar bör göras för att bättre tillgodose elevernas stödbehov.

Enligt grundskoleförordningen skall rektorn fatta beslut vid placering av elev i särskild undervisningsgrupp och vid elevs anpassade studiegång. På Runneryd skola är för närvarande 10 elever placerade i en så kallad förberedelseklass. När eleverna behärskar svenska språket tillräckligt bra för att följa den ordinarie undervisningen slussas de successivt in i sina klasser. Under första tiden i förberedelseklassen anpassas elevernas studiegång. På skolan fattas inte de beslut som krävs enligt bestämmelserna vare sig det gäller placering i särskild undervisningsgrupp eller då studiegången är anpassad. Enligt uppgift från rektorn har detta åtgärdats efter inspektionsbesöket och inspektörerna förutsätter att beslut enligt grundskoleförordningen kommer att fattas fortsättningsvis.

På Runnerydskolan har cirka hälften av eleverna annat modersmål än svenska och enligt grundskoleförordningen ska de elever som behöver få studiehandledning på modersmålet. En del av eleverna med annat modersmål får studiehandledning men enligt skolans dokumentation och vid intervjuer framkom att resurserna för studiehandledning på det egna modersmålet är otillräckligt och att det för närvarande helt saknas i burmesiska. Inspektörerna bedömer att studiehandledning på modersmålet inte ges i tillräcklig omfattning och att detta måste åtgärdas.

Utvärdering av lärande

Utvecklingssamtal genomförs minst en gång per termin och från och med föregående år arbetar skolorna med elevernas individuella utvecklingsplaner som underlag för samtalet. Enligt författningen ska den individuella utvecklingsplanen utgå från var eleven befinner sig i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål och vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Flertalet intervjuade elever och föräldrar var nöjda med utvecklingssamtalen och kände till de individuella utvecklingsplanerna men var osäkra om målen för elevernas kunskapsutveckling. I de exempel på individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av saknas en tydlig koppling till kursplanernas mål och de har i vissa fall mer utformningen av ett åtgärdsprogram än en individuell utvecklingsplan. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med individuella utvecklingsplaner bör förbättras till innehåll och kvalitet.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt förordningen skall varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Runnerydskolans kvalitetsredovisning är en sammanfattning av respektive spårs utvärderingar och resultatredovisningarna är till stor del en beskrivning av arbetet under året. Det saknas en tydlig analys av resultatet i förhållande till de nationella målen och det är svårt att utläsa vilka konkreta åtgärder skolan avser vidta för att förbättra måluppfyllelsen. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning på ett tydligare sätt bör struktureras enligt författningens krav.

Ledning och intern kommunikation

Ansvaret för den pedagogiska ledningen ligger enligt skollagen och läroplanen hos rektor som också skall hålla sig väl förtrogen med det dagliga arbetet och verka för att utbildningen utvecklas. Rektorsområdet leds av tre rektorer. Inom området finns en tydlig ansvarsfördelning där varje rektor ansvarar för två spår inom skolan samt ett antal förskolor. Enligt rektorerna arbetar man nära varandra och utifrån gemensamt prioriterade utvecklingsområden driver varje rektor utvecklingen inom sitt ansvarsområde. För att tydliggöra att Runneryd är en skola och inte flera olika skolor har man initierat ett utvecklingsarbete mot att skapa en gemensam vision för hela området. Vid intervjuer framkom att rektorerna är väl förtrogna med verksamheten i respektive spår och att det finns ett förtroende för vederbörande. Det framkom också att spåren betraktas som egna skolor med egen inriktning i verksamheten. Intervjuerna gav vidare belägg för att det saknas en tydlig pedagogisk ledning. Inspektörerna bedömer att rektorerna bör förtydliga det pedagogiska ledarskapet samt arbeta för att i högre utsträckning utveckla utbildningen i en gemensam färdriktning.

Sammanfattning

Elevernas inflytande över den egna arbetsmiljön genom klassråd och elevråd är bra. Däremot behöver elevinflytandet över undervisningens innehåll förbättras på Runnerydskolan. Föräldrarna känner sig delaktiga och har ett förtroende för skolan. Det förebyggande arbetet med normer och värden är bra. Organisationen i spår tar hänsyn till elevernas individuella utvecklingsbehov och i verksamheten råder det en lugn och harmonisk arbetsmiljö.

Det finns ett fungerande system för att identifiera elever i behov av stöd men prioriteringar bör göras för att bättre tillgodose elevernas stödbehov. Studiehundledning för elever med annat modersmål än svenska ges inte i tillräcklig omfattning och måste förbättras.

Rektorsområdets kvalitetsredovisning bör på ett tydligare sätt struktureras enligt författningens krav. Rektorerne är väl förtrodda med verksamheten men de bör förtydliga sitt pedagogiska ledarskap och driva skolans utveckling i en gemensam färdriktning.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Enligt grundskoleförordningen skall svenska som andraspråk anordnas om det behövs för elever med utländsk bakgrund. På Runnerydskolan har cirka hälften av eleverna annat modersmål än svenska. För att tillägna sig undervisningen i samtliga ämnen är det viktigt att ha goda kunskaper i svenska språket. Svenska som andraspråk organiseras på olika sätt inom spåren, som eget ämnet i stället svenska, som stöd vid undervisning i andra ämnen eller som läxhjälp. För att ge eleverna med annat modersmål än svenska bästa förutsättningar för att uppnå kunskapsmålen i samtliga ämnen bedömer inspektörerna att Runnerydskolan bör se över den övergripande organisationen för undervisningen i svenska som andraspråk.

Personal

Samtliga pedagoger inom skolan har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Flera pedagoger har påbyggnadsutbildning i svenska som andraspråk och det finns specialpedagoger i alla spåren. Vid intervjuer framkom att elever och föräldrar har ett förtroende för personalen och tycker att de visar ett stort engagemang för sitt uppdrag.

Materiella resurser

Lokalerna på Ängs skola upplevs som ändamålsenliga och inspektörerna fick vid besöket intryck av en kreativ och god lärmiljö.

Runnerydskolan bedriver sin verksamhet i fyra olika byggnader. Enligt rektorn är flera av dessa i stort behov av underhåll. Inspektörerna uppfattade byggnaderna som allmänt slitna och inte ändamålsenliga för en flexibel skolverksamhet. Enligt rektorn har inte anslagen till läromedel ökat de senaste åren, vilket nu börjat visa sig i form av slitna och snart inaktuella läromedel. Skolornas datorer är otidsenliga och få till antalet.

Skolbibliotek finns på båda skolorna. Runnerydskolans bibliotek är stort och välutrustat. Båda skolorna har mycket bra utemiljöer med god tillgång till stora öppna ytor, bollplaner och lekredskap för olika åldrar

Sammanfattning

Samtliga pedagoger inom skolan har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Ängs skollokaler håller normal standard medan Runneryds lokaler är slitna och i behov av underhåll. Läromedlen är slitna och datorerna är otidsenliga och få till antalet. Utemiljön är bra på båda skolorna och Runnerydskolan har ett stort och välutrustat bibliotek.

För elever med annat modersmål än svenska bedömer inspektörerna att Runnerydskolan bör se över den övergripande organisationen för svenska som andraspråk.

Datum	Ort
2007-09-13	Lund

Birgitta Nilsson
Tommy Månsson